

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Back to mother and the old home . . .

Zsolna, szeptember 5.

Engedve azon megtisztelő meghívásnak, amelyet az amerikai magyar római katolikus papságtól kaptam, az elmúlt 1907-ik esztendő tavaszán — Amerikába mentem.

Esztendőök óta élt bennem a vágy, hogy messze idegenbe szakadt véreim sorsát, mint mondani szokás, szemüveg nélkül lássam s a magam tapasztalatából megismerhessem. — Főként azok a levelek, amelyeket ez irányban annak idején: amerikai hittestvéreink uttörő apostolával, Böhm Károly clevelandi plébánossal váltottam, ébresztették föl bennem e vágyat. Tavaly aztán teljesült ez a régi kívánságom . . .

— Másfél esztendőt töltöttem az Egyesült-Államok területén. Tudtam, hogy drága az időm, kihasználtam tehát a szép, nagy cél érdekében, magamat nem kimélve s ugyszólván minden szórakozásról lemondva. Csakis így sikerült megismernem az amerikai magyarság életét a maga legközelebbi valóságában.

Kenyeremet ott is a tollammal kerestem. Természetesen, a katolikus sajtó szolgálatában. Még pedig: az idején esztendő januárjáig Clevelandban, az akkor még katolikus közügyet és nem, mint ma — kárhóztos önérdeteket szolgáló »Magyarok Vasárnapjánál»; majd, midőn e lapot a clevelandi demagógia erkölcsi csödbe kergette s mi — Csernitsky István, ma nap macadói plébános, felelős szerkesztő Messerschmiedt Géza passai plébános, társszerkesztő s az én csekélységem, aki főmunkatársam voltam az újságnak — fölé lelkiismeretünk szerint megválni kényszerültünk, megalapítottuk Passaicban a »Hajnalts», amelyet a nép ritka lelkesedéssel karolt föl.

Am, nemcsak az irótolllal szolgáltam a katolikus sajtó ügyét, de — táskával is. Az igaz ügyért vigékedve, házalva. Mint, ahogy papjaink is kénytelenek rá vállalkozni, valahányszor templomra, hitközségre kéregetnek, gyűjtenek. — Hát nehéz munka volt biz ez. De én nem szégyenlem. Hiszen értékes tapasztalataim — örömmel írhatom — bőséges tárházának javát e házalásom közben szerez-

tem, rekkenő amerikai hőségben, tavaly nyáron.

Rengeteg területet jártam be így. A mappa a mutatója, merre vitt a sok száguldó újvilági gőzös. Szanaszét szórva a széles, nagy Amerikában ez idő szerint 30 hitközségbe tömörül a római katolikus magyarság. E hitközségek túlnyomó részét, szám szerint huszonkettőt meglátogattam, végigjárva vagy a lekipásztor, vagy valamelyik érdemes hitközségi megbízott kíséretében, egyenkint a hitközséghez tartozó magyarok — tehát a magyarság színének-javának — házait.

Megtördultam pedig a következő magyar plébániák területén: Alpha (New Tersey-állam), Bridgeport (Connecticut), Buffalo (New-York állam), Chicago (Illinois), Cleveland (Ohio; 2 plébánia, egyik a Szent Erzsébet, a másik a Szent Imre hitközség hiveiből), Detroit (Michigan), East Chicago (Indiana) Fairport (Ohio), Mac Adoo (Pennsylvania), Newark (New-Tersey), New-Brunswick (New Tersey), York városa, Northampton (Pennsylvania), Passaic (New-Tersey), Perth-Amboy (New-Tersey), South-Bend (Indiana), So-Bethlehem (Pennsylvania), So-Norwalk (Connecticut), So-River (New-Tersey), Throop (Pennsylvania) és Trenton (New-Tersey).

A 30-ból még hátralevő 8 parókia első látogatásom alkalmával nem esett utamba. Tervbe vett második utam pedig, részben túlságos nagy irodai elfoglaltságom, másrészt a munkánszép körében már tavaly ősszel érezhetővé vált gazdasági válság miatt — sajnos — elmaradt.

Hogy hosszas utazgatásom nemcsak nekem szerzett tapasztalatot, de a lapnak is hozott pénzt. Megmondhatnák annak a clevelandi vállalatnak a könyvei . . .

— Az idő eljárt. Elfogott a honvágy.

„Back to mother and the old home” . . . mondja egy kedves angol dalocska. (Magyarul szó szerint: Vissza az édes anyához, meg a régi otthonba . . .)

Nekem is ez lett a jelszavam.

És, mint az az ilyen nagy utak előtt rendszeren történni szokott, hirtelenül, egy álmatlan éjszakán megérlelődött bennem a gondolat, hogy haladéktalanul hazamegyek.

Ugy is lett.

Augusztus 27-én hajóra ültem Hobokenben. Hét nap alatt átszúrtuk a nagy vizet s e hó 3-án partot értem, Cuxhavenben. Az imént

meg Oderberg felől Csacánál átléptük a magyar határt . . .

Kedves kötelesség adóját rovom le ehelyütt az amerikai magyar római katolikus papságnak, amelynek áldozatkésztsége, jóindulata, szives, magyaros vendégszeretete, igaz barátsága utazásaimat, tapasztalataim gyűjtését oly jelentékenyen elősegítette.

Névszerint is megköszönöm hozzám való jószágát: Böhm Károly clevelandi, Bíró Mihály most buffalói, Csizmadia Pál [manap throopi, Farkas László chicagói, Fényes Lajos jelenleg connessvillei, Frölich János most so. bendi, Grósz Ferenc so. norwalki, Klenner Hubert detroiti, Kovács Lajos new-yorki, Kubinyi Viktor so. riveri, Madár János bridgeporti, Policsek Károly alpai, Radóczy Károly trentoni, Schimkó János fairporti, Soltész István clevelandi, Saene-czey Nep. János new-brunswicki, Várlaky Sándor so. bethlehenni és Zrinyi Károly volt throopi, ma bellatinci (Zala m.) plébánosoknak.

Külön kell megemlékezni: Csernitsky István mac adori és Messerschmiedt Géza passai plébánosokról. Ők nem is barátaim voltak, de testvéreim, akikkel naponta együtt voltam s akik megosztottak velem munkát, örömet s bánatot.

Csernitsky az ő újságírói talentumával s oly ellenállhatlanul buzdító vasszorgalmával, Messerschmiedt az ő ritka praktikus érzékével, tartalmas tollának — szavának népies zamatával s aranyos kedélyével — végtelen kedvességgel inspirálták folyton a lelkemet.

Bizony, nagy dolgokat létesíthettünk volna mi, amikor a papság, Csernitsky agitálása, utazása folytán főként a tavaly novemberi első amerikai magyar katolikus nagygyűlés után annyira örvendetesen, még addig soha nem látott módon összefogott! Am, a demagógok szavával elbolondított clevelandi szent Erzsébet-hitközség szerepvivőinek durva, erőszakos beavatkozása, amelylyel a lapot annak anyagi lelki alapítójától, Böhm Károlytól s az amerikai magyar papság egy tekintélyes részétől, annak távollétében magához ragadta — elrontotta mindent.

A lelkek rajta! . . .

— Az édes hazai földet járom. Imára kulcsolja kezemet a szeretet, meg az emlékezés. A Mindenható áldása szálljon az amerikai magyar papságnak itthon oly sokszor félreismert, önzellen munkásságára . . .

Rákóczi-út
 Oláry-ház

TANKÖNYV és iskolaszer szükségletünket szerezzük

SEBŐ IMRE

könyv és papírkereskedésben Nagyváradon Rákóczi-út.

Rákóczi-út
 Oláry-ház

Ami engem illet, én a tollat amerikai testvéreim érdekében továbbra is forgatni fogom hetenkint a »Hajnal«-ban. Emellett, valahányszor csak alkalom nyílik rá, itthon is. *Még pedig első sorban a »Tiszántúl« hasábjain*, ahol egyébként — és erre nézve határozott ígéretet tehetek — már a közel jövőben nem egy amerikai magyar pap is meg fogja írni a maga tapasztalatait.

Legyen áldott magyarok hazája!

Dr. Helvey Lajos.

Közös minisztertanács. Tegnap délelőtt kezdődött Budapesten a közös minisztertanács *Aehrenthal* külügyminiszter elnöklésével, amelyen résztvesznek: Beck osztrák miniszterelnök, *Schönaich* hadügyminiszter, *Koritsowski* osztrák pénzügyminiszter *Burián* közös pénzügyminiszter. A minisztertanácsban, melyen *Wekerle* is résztvett, a tisztí fizetések felemelésével, a közös költségvetés előirányzatának megállapításával és a külpolitikai helyzettel foglalkoztak. A közös minisztertanácsnak legfontosabb tárgya volt a boszniai kérdés. Főszólyt arra fektetett a tanácskozás, hogy mit foglaljon *Burián* exposéjába. A minisztertanács után a közös miniszterek tiszteletére *Wekerle* a miniszterelnöki palotában ebédet adott, amelyen a magyar miniszterek is résztvettek.

Városi közgyűlés.

— Első nap. —

A városi tanácsnak tegnap rossz napja volt. A nyári szünet után az első népes közgyűlésen erős támadásokkal kedveskedtek a városatyák.

Különösen a zárszámadásoknál keltek ki az eddig követett eljárás ellen, hogy egyes tisztviselők derűre-borura lépik át a költségvetés kereteit. A városatyákat a múlt évi zárszámadásokban kimutatott 62000 korona deficit

hangolta ilyen erős állásfoglalásra, aminek az lett a csattanója, hogy a zárszámadás tárgyalását megszakították s egy bizottságot küldtek ki azzal, hogy vizsgálja felül, miből keletkeztek a tulkiadások, amelyek egyrésztre felhatalmazása se volt a tanácsnak, s mi okozta a deficitet. Ilyen nagy bizalom még nem érte Nagyvárad város tanácsát.

A másik említésre méltó incidens volt a közgyűlésen, hogy a megüresedett közigazgatási bizottsági tagságra kétszer kellett szavazni, mert mindkét jelöltre egyenlő számú szavazat esett s így újból szavaztak, amikor dr. Várady Zsigmonddal szemben dr. Adorján Emil jutott be a közigazgatási bizottságba.

Lélekemelő mozzanata volt a közgyűlésnek a tanács azon bejelentése, hogy városunk egyik kiváló jótékony urnője özv. Des *Echerolles-Kruspér* Sándorné 24000 koronánál nagyobb összeget gyűjtött a városi árvaház javára.

A törvényhatóság hálás elismerését fejezte ki az áldott lelkű főúri hölgy iránt, aki a városi árvaház ügyei körül igazán hervadhatlan érdemeket szerzett már buzgó, fáradhatlan tevékenységével.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

A főispán távollétében *Rimler* Károly polgármester elnökölt.

A bizottság tagjai nagy számmal voltak jelen.

A közgyűlés megnyitása után a polgármester havi jelentését terjesztették elő, amelynek érdekesebb adatait már közöltük.

Felemlíti még a jelentés, hogy a nyári szinkör elkészült; az állami iskolákat felállították; a káptalan köszönetét fejezi ki a Szmrécsányi Pál püspök elhunytá alkalmából kifejezett részvételt; a közvilágítás javítása ügyében a villamos felügyelő bizottságot megkeresték, hogy a jövő évi költségvetésben gondoskodják a fedezetről; végül bejelentette a polgármester *Bereczky* Lajos irnok halálát.

A jelentés kapcsán hosszú vita indult meg.

Dr. *Hoványi Géza* az állami iskolák tantervének kinevezésénél előfordult sérelmet vetette fel. A miniszterium nem tartotta be a szerződést s a kinevezéseknél a nagyvárad pá-

lyázók egyrésztét mellőzte. Kéri a polgármestert, hogy most, vagy a kérdés tanulmányozása után tegyen jelentést arról, hogy hány nagyvárad pályázott, minő képesítéssel s minő kvalifikációval bírnak azok az idegenek, akik kinevezettek. Ez azért szükséges, hogy a város legalább a jövőre megvédhesse az érdekeit.

Dr. *Halász* Lajos tiltakozik az ellen, hogy a jelentés kapcsán interpelláljon bárki. Ha ezt megengedte a polgármester, akkor az ügyrend ellenére ő is interpellál. (Zaj.)

Rimler Károly elnök kijelenti, hogy mindazon tárgyakhoz nem szabályellenes a felszólítás, amelyekről a havi jelentés megemlékezik.

Dr. *Kurländer* Ede a szinkör építésének a kérdéséhez szól. Az építésnél tulkiadás van s ennek nem akad gazdája. Miért nem jelentet erről is a polgármester. A szinkör szerződése még most sincs meg s erről is hallgat a jelentés.

Dr. *Kazay* Kálmán: a szinkör még nincs kész most se. A megnyitást ünnepélyesen kellett volna keresztülvinni, mert ezzel a színészet állandósítva van. Rákóczi képe is elkészült, de ezt se jelentette be a polgármester, holott ünnepélyes leleplezést kellett volna rendezni.

Weisz Lajos a közvilágítás javításának kérdését már a jövő havi közgyűlésre kívánja kitűzni.

Dr. *Stokker* József szintén az állami iskolai tantervek kinevezésénél elkövetett sérelemmel foglalkozik s kéri, hogy a törvényhatóság emelje fel tiltakozó szavát s a polgármester igyekezzék valamiképpen a kinem nevezett nagyvárad pályázók esetét igazságtalanság orvoslását a kormánytól kieszközölni.

Déri János a főzöiskola felállítását sürgeti.

Rimler Károly aktaszerűleg nem ismeri a tanítók kinevezésének ügyét, de tanulmányozni fogja s jelentést tesz. A szinkör leszámolása még nem történt meg. Most nincs tulkiadás. (Zaj.) A Rákóczi-kép leleplezése még nem multa idejét. A közvilágítás javítását komolyan akarják s a jövő közgyűlés elé jelentést tesznek. — A kinevezésnél mellőzött tanítók érdekében mindent elkövet. — A főzöiskola dolgában érdemlegesen fog eljárni a tanács közelebb.

Dr. *Kurländer* Ede hangoztatta, hogy a tulkiadásról a szinkörnél, tud a polgármester.

A polgármester jelentését tudomásul vették; az irnoki állást október hónapban töltik be. A pályázatok október 3 ig adhatók be a főispánhoz.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hallgatóság.

Irta: D. Garth.

— De most már végire járok a dolognak.

— Nem teheted.

— De megteszem.

— Ha megteszed, azt hiszem, bolond dologt mivelsz. Hiszen semmiféle kilátásod se lehet a sikerre.

— Kilátásom — ismétlé keserűen nevetve.

— Lásd, öregem, a kilátásaim azelőtt is megvoltak már, de az efajta dolgokból nem is kérek többet.

Késő délután volt.

A nyári nap heve, mint valami nehéz köpenyeg, úgy feküdt meg a sziklás bérceket s a zöld mezőt. A közzel fekvő tenger szuny nyadozni látszott; a part melletti hullámok is csak tunyán közlekedtek s csak akkor csillogtak és csillámlottak fel, midőn a parthoz ütődtek.

Gerald Grahammal ott ültünk ketten a moló végében s kavicsokat dobáltunk a habok közé.

A napnak s az egész tájnak remek szép-

sége dacára társam összevont szemöldökei a sötét éjféltre emlékeztettek.

— Nem; — kezdte újból, — minél hamarabb szállok szembe az elkerülhetetlennel s minél hamarabb szabadulok, annál jobb rám nézve.

— De hát hogy tudhassa, ismerhesse az érzelmeidet, mikor nem szólsz neki? — okoskodtam bölcsen én.

— Ismét azt a keserű nevetést hallatta.

— Hát azt hiszed, olyan a nő, hogy mindent szóval-szóra kell elmondani neki, avagy írásban kitérni előtte, hogy megérthesse? Hallod e te ember, hiszen minden egyes pillantásom egy-egy szerelmi vallomás s ő azt nagyon jól tudja.

Kigombolta norfoldi zsakettjét s egy pici kopott ima könyvet szedett elő a belső zsebéből.

— Isabel Alston, 1895. karácsony hava — ez állott a címlapon.

— Ő adta emlékebe, mikor öt évvel ezelőtt világgá mentem s azóta folyton magamnál hordom. Gyerek volt még — folytatta sóhajtván, — alig tizenöt éves; és a nyakamba borult, — mintha sohasem akart volna elereszteni, elbocsátani.

— Csodálom, hogy el nem vesztetted —

jegyeztem meg — a lekopott sarkai után itélve, amiket Angliából eltávozásod óta ejtetted rajta.

— Lásd — felelte egyszerűen — eleinte az ő kedvéért szerettem meg, később azonban a saját értéke miatt a könyvet.

— Mibor Afrikában felfedező-utra indultam, ez volt a legeslegjobb barátom. Mert egészen más dolog ám, ha a tartalmát az ebédre hazasiető pap mormogja el hadarva s megint más, mikor az afrikai erdők magányában az ember maga olvassa el s nincs körülötte más élő lény.

— Egy percig elhallgatott s merengve tekintet végig a tengeren.

— Alig fogod elhinni, pedig úgy van: mikor a Nicholson nyergen mellen lóttak, első gondom nem magamra, hanem a kis imakönyvemre irányult.

— De hiszen, hiábavaló a sok beszéd. Vagy nincs lelke én hozzám, vagy szivtelen kokett. Mindkét esetben elég nagy baj!

Kissé elgondolkodott, majd hirtelen felugrott; barna arcán komoly elhatározás tükröződött.

— Ha visszafogadnak, visszatérek közéjük. Mig a Jöreménység-fokához indulunk, addig a vállam egészén meggyógyul. Gyere, Harry.

TÁTRAY GUSZTÁV

kézi munka és rövidáru üzlete Rákóczi-út 4. orsolya templom mellett. Helyi és vidéki telefon 783. sz.

Elismert szolid kiszolgálás!

!! FONTOS A SZÜLŐKNEK !!

Iskolai idényre kézi munka és mindenféle gyermek ke-lengyék előírás szerint. Harisnyákban és mindennemű rövid-árukban nagy raktár, legolcsóbb árak!

Megismételt szavazás.

A dr Radó Ignác elhunytával a közigazgatási bizottságban megüresedett tagsági helyet a törvénynek megfelelően titkos szavazás útján töltötték be.

Leadtak 88 szavazatot s ebből dr Adorján Emil 44 szavazatot, dr Várady Zsigmond szintén 44 szavazatot kapott s így új szavazást rendelt el az elnök.

Az új szavazásnál beadatott ismét 88 szavazatot, amelyből dr Várady Zsigmond 42 szavazatot, dr Adorján Emil 46 szavazatot kapott s így dr Adorján Emil választott be a közigazgatási bizottságba.

Ugyancsak a dr Radó Ignác elhunytával a központi választmányban, a jogügyi, szintügyi, vízvezetési bizottságban, az iskolaszékben és az ipariskolai bizottságban megüresedett tagsági helyek betöltését, a régi gyakorlat alapján a jövő év elejére halasztották.

Elismerés az igaz embernek.

A városi tanács bejelentette, hogy özvegy Des Echerolles-Krasper Sándorné urnő a városi árvaház részére gyűjtést eszközölt, amelynél 24111 kor. gyűlt be s ebből négy ágyalapítványt (6000—6000 koronát) létesítsen a város, és pedig a király, b. u. Erzsébet királyné, néhai Lukács György volt polgármester és Mezey Mihály tüzoltóparancsnok nevére.

Az árvaházi választmány és a tanács javasolja, hogy méltányolva Des Echerolles-Krasper Sándorné urnő buzgó tevékenységét és fáradhatatlan buzgalmát a gyűjtés, valamint általában a városi árvaház ügyén körül, a gyűjtésből fennmaradó 1111 koronát Nagyvárad városa egészíti ki 6000 koronával s ebből egy ötödik ágyalapítványt Des Echerolles-Krasper Sándorné urnő nevére létesítsen.

Az előterszjetést dr. Hoványi Géza elfogadja, de lehetetlen, hogy a törvényhatóság részéről kifejezés ne adassék azon tiszteletnek és bécsülésnek, melylyel des Echerolles-Krasper Sándorné urnő iránt viseltetik. Az a nagy buzgalom, amelyet a nevezett urnő az árvaház iránt kifejt, ismeretes a most beterjesztett jelentés is kimagasló mozzanata az ő buzgalmának, amelyért leteszi a törvényhatóság elismerésének koszorúját.

A törvényhatóság eljenzéssel magáévá tette a tanács jelentését.

A múlt évi zárszámadások.

Ezután a város 1907. évi zárszámadását terjesztette elő a tanács, amely szerint a múlt év 62000 korona deficittel végződött.

Balogh Döme kifogásolja, hogy nem december 31-én zárják le a város számadásait. Hibáztatja a zárszámadás összeállítását és az egész városi kezelést, amelyet könnyelmű gazdálkodásnak nevez. A vízvezetési nélnem járt el a tanács takarékosan. Még több részletére tér ki a zárszámadásnak s azt általánosságban sem fogadja el. Adják ki egy szűkebb bizottságnak.

Fried Ferenc szintén kritika alá veszi a zárszámadást. Ipari és kereskedelmi célokra alig áldoz valamit a város. A bevételeknél nagyobb eséseket lát. A kiadásoknál kifogásolja, hogy nem járul elég magas összeggel az alaphoz a város. Kifogásolja az amerikai szőlőtelep fenntartását. A Nagypiac-tér tisztántartására nem fordít gondot a város. A zárszámadást nem fogadja el.

Dr Moskovits József a tanácsvédelmére kél, a kormánypárttal szemben. (Zaj. Ellenmondások.) Általánosságban szól. A kimutatott deficitet ő nem tartja deficitnek. A kiadások egy része visszatérül, ezért ezt nem lehet deficitnek venni. A deficittel szemben sokkal magasabb összeggel szaporodott a város vagyona. A kimutatott deficit a tisztviselők fizetésemeléséből s a be nem folyt csatornázási járulékból keletkezett. De hát hol hiányzik az összeg.

Közbeszólás: a pénztárból!

Dr Moskovits József: a papírosan van a deficit. A bevételek emelkedtek. Városi adó is több folyt be. A deficit fedezésére ne vegyenek fel függő kölcsönt. A jövőben felesleg lesz, ebből fedezzék a mutatkozó hiányt. Indítványozza, hogy a függőkölcsön felvételét odázák el.

Dr Stokker József szerint a 62000 korona hiány tényleg meg van, s ez komoly aggodalmat kelt, mert azt jelenti, hogy a költségvetés irreális volt. Meg kell vizsgálni, hol a baj. Ha a munkálatokra kevés volt felvéve, utasítják a tanácsot, hogy jövőre helyesebb összegeket vegyen fel. Ha többet adtak ki, mint megszavazták, akkor felelősségre vonják aki túllépte a határt. Küldjének ki egy szűkebb bizottságot, vizsgálja meg, honnan állott elő a 62000 korona deficit.

Gábel Jakab elfogadja Moskovits József indítványát. Az előlegekre 4000 korona előirányzattal szemben 42000 korona adatott ki, tehát 38000 korona megvan. A zárszámadást látva, bizalmatlansággal viseltetik; mert egyes tételeknél óriási túllépések vannak, a törvényhatóság hozzájárulása nélkül. Tisztán kell látni a számadásokat. A költségvetést nem szabad túllépni; a város közönsége nem kimeríthetetlen. A zárszámadást kénytelen elfogadni, de rá kellett mutatnia, hogy ez tovább nem mehet. A költségvetést be kell tartani, akkor nem lesz deficit.

Dr Hoványi Géza rámutat, hogy az iratokból mindenki meggyőződhet a zárszámadások helyes vagy helytelen voltából. Az igaz, hogy a zárszámadás csak a tényleges kiadást és bevételt mutatja. A deficit olyan-e, hogy elveszett a városra, vagy visszatérülnek a városnak. Ami most deficitként mutatkozik, olyan, hogy a következő évben visszatérül. A csatornázást elkészítették részben, bár még a csatornázási kölcsön nincs felvéve. Ez is tekintélyes összeggel szerepel a deficitben, pedig még a hozzájárulásból 30.000 korona megtérül. Még más hasonló természetű összeg is van a kiadások között. A meg nem szavazott túllépésért azonban felelős a tanács. A zárszámadást elfogadja, de a külön bizottság kiküldését nem helyesli. A függő kölcsönre nézve csak elvileg határozzák el, hogy gondoskodni kell a hiány fedezéséről; de a kölcsön felvételével csak az 1908. évi III. negyedről szóló kimutatás összeállítását várják be. Ha ebben lesz felesleg, abból lehet fedezni a múlt év deficitjét.

Dr Stokker József elfogadja kénytelenségből a zárszámadást, de azt akarja megvizsgáltatni, hogy hol lépte túl a tanács a költségvetést. A jövőre nézve el akarja kerülni, hogy ily óriási túllépések ne legyenek.

Rimler Károly: a bizottságot szükségesnek nem tartja, mert a közgyűlésen tételenként bírálat alá vehetik a zárszámadást, teljes nyilvánossággal s megadják rá a felvilágosítást. A több kiadások nagy részét a törvényhatóság szavazta meg. Dr. Hoványi Géza indítványát a deficit fedezésére nézve elfogadja.

Ragány János reflektált az egyes felszólásokra s utána még Gábel Jakab, dr. Moskovits József, dr. Stokker József szólaltak fel. Dr. Hoványi Géza végül kijelenti, hogy elfogadja

Keletlenül keltem fel, hogy elkísérjem s a különféle lordok neveit viselő nyaralók mellett elhaladva, amelyek a szirtek között húzódnak meg, a város központjában fekvő postahivatal felé tartottunk.

A postamesterő átvéve a sürgőnyt, mely Grahamnak régi parancsnokához intézett jelentkezését tartalmazza, el is olvasta.

— Csak nem gondol s nem tesz olyan dőreséget, — kiáltotta a régi ismerősök bizalmaskodásával, hogy ismét csatába menjen ilyen komoly sebesülés után.

— Éppen most van pedig szükség minden épkezláb emberre — szólta. Graham, mikor erszényét kinyitva a sürgőnydíjat lefizette. Anglia el is várja, hogy minden hü fia — no de hiszen maga is tudja a folytatását. Mrs. Yallop.

— Merre megyünk most, Harry?

A gyerekkoromban gyakran felkeresett egyik helyre céloztam s így a folyón áthaladva, a kolostor felé tartottunk, amely a szomszédos domb tetején állott. Akkoriban sokszor és sokat foglalkoztunk az elhunyt szerzetesek emlékével, aszkétákkal népesítettük be az elhagyott folyosókat.

A fejünk fölött elrepülő fekete holló a husz lábnyi magasságban emelkedő erkélyre

emlékeztetett, melyet mint gyerekek nagyon sokszor megmásztunk, hogy a fekete madarakat, amelyek ott fészkeltek, üldözőbe vegyük.

Feltekintettem a magasba, aztán a fájemet csóváltam.

— Nagyon meredek az olyan férfi számára, kinek jóformán béna az egyik karja.

Minden válasz helyett Gerald a nála megszokott régi ügyességgel kapaszkodott felfelé s nemsokára egész hosszúságunkban ott feküdtünk a tetőnek keskeny erkélyén.

Miután egyikünk sem mutatott valami nagy kedvet a félbenmaradt társalgás folytatására, a magam részéről a tikkasztó délután befolyásának engedtem át magamat s csakhamar szerencsésen el is aludtam.

Hirtelen hevesen megrántották karomat.

— Hallgass csak — suttogá Graham.

Alattunk hangok hallatszottak s mikor megismertem Isabel Alston és Miss Lacon barátnéjának a hangját, rögtön teljesen felébredtem.

— Gyerünk csak innen — mondta suttogva barátom.

— Semmiestre sem — felöttem én. — Csak maradj veszteg!

Éppen most hallatszott fel hozzánk vidám kacagásuk, amit Isabel Alstonnak nevetve előadott tagadása követett.

— Nem tehetem, igazán valóban nem Hangulatom sem olyan, hogy megtehessem.

Miss Lacon hangja válaszolt:

— De én úgy akarom ám! Ez a hely itt épp arra is van szánva, mintegy arra kiválasztva, teremtvé. Nem egy terhelt szív könnyített a múlt időkben itt a terhén. Jöjjön hát no, ide, a keblemben temesse a titkát. Tudom, hogy valami bántja.

— Valóban, azt se tudom, hol kezdjem.

— Akkor hát én fogom vállatára fogni. Ön nagyon csunyan viselkedett a szomszédunkban lakó fiatalemberekkel szemben s komolyan kell kérdőre vonnom, hogy van-e valami szándéka egyiknek, vagy a másiknak a meghallgatására. Nos hát elsőben is mit tart Weatherby őrnagy felől?

— Nagyon hájas. olyan férfira van szükségem, aki Romeot játszhasa el, ne Falstaffot.

— Percival Graves?

— Tanulságig jó. Nem tudnék hozzá felemelkedni. Bűnnek, vétkeknek tartja a táncot. Graham olyan hangosan csuklott, hogy majdnem elárulta a tartózkodási helyünket. Graves neki is a legkiálthatatlanabb embernek tetszett.

— Hogy vélekedik akkor hát a Nicholson

HÖLGYEK!

A legdivatosabb és legújabb szabásmintáim megérkeztek. Személyzetemet a főváros elsőrangú szalonjaiból hozattam. — A munkáért kezesességet vállalok. —

ROTH ADOLF női szabó
NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCA 11-SZÁM.

3. A modernizmus és katholicizmus. Dr. *Prokászka Ottokár* székesfehérvári püspök.

II. nyilvános ülés

szeptember 15-én, kedden délelőtt 10 órakor.

1. Középkorai nevelésünk külső és belső akadályai Dr. *Mázy Engelbert* királyi főigazgató.
2. A házasság szentségét semmi sem pótolja. *Szemlér Ferenc* tanár.
3. A pornográfia. Dr. *Mihályi Akos* egyetemi ny. r. tanár.

III nyilvános ülés

szeptember 15-én, kedden este 5 órakor.

1. Az egyházi vagyon jellege. Dr. *Dudék János* apát, egyet. tanár.
2. A katolikus iskolák fentartásának módjairól. *Lovag Ember Károly* igazgató.
3. A keresztény elméletek kudarcai az életben. Dr. *Sipeki Balás* Lajos rozsnói püspök.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

* A király az Erzsébet-requiemem.

Az Üllői-uti Erzsébet Örökimádás-templomban ma délelőtt tizenegy órakor gyászmise volt Erzsébet királyné tragikus halála évfordulója alkalmával. A misén jelen volt öfelségén kívül az udvar részéről *Frigyes* főherceg, *József* főherceg, *Augusta* főhercegnővel, *Lipót* *Salvator* főherceg, *Mária Valéria* főhercegnő, a kormány részéről *Wekerle* Sándor miniszterelnök, gróf *Apponyi* Albert kultuszminiszter, *Josipovich* Imre horvát-, *Günther* Antal igazságügy- és gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, *Kossuth* kereskedelmi miniszter betegsége miatt nem vehetett részt a gyászmisén. A notabilitások között ott láttuk még a templomépítő bizottság összes tagjait, azonkívül számos katonai méltóságot, államtitkárokat s egyéb hivatali vezető férfiakat. Az első udvari fogat fél tíz órakor hagyta el a királyi palotát s háromnegyed 11-kor ért az üllői-uti Erzsébet-templom főbejáratához, ahol a fenségeket *Samassa* József egri bíboros érsek fogadta öfelsége katonai pontossággal, pont tizenegy órakor ért az Örökimádás-templomhoz. Amerre a kocsija elhaladt, a közönség néma fejhajlással üdvözölte az ősz uralkodót, ki mellett gróf *Paar* főhadsegéd ült. A templom bejáratánál öfelségét a főhercegek, katonai méltóságok, a kormány fentnevezett tagjai, a város részéről *Fülöp* főpolgármesteren kívül számos notabilitás a papság élén fogadta. A requiemet *Samassa* bíbornok tartotta *Párvy* Sándor szepesi püspök és *Szemrecsányi* Lajos segédpüspök asszisztálása mellett,

* **A főügyész panasza.** A kir. főügyész tegnap beadványt intézett a városhoz, melyben arról, panaszodik, hogy az ügyészségi épület előtt két óriási gesztenyefa elfogja a világosságot s így hátrányára van a hivatalnak. A főügyész kéri, hogy a fákat vágassa ki a város, mert ellenkező esetben ő fogja kivágnatni. Az esetben ha ezt a két szép fát tényleg ki fogják onnan vágni, szépsézetit szempontból csak kárt tesznek az ügyészségi épületnek, melynek eddig a két fa csak díszére szolgált.

* **Nem akar városatya lenni.** *Farkas* Izidor Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának tagja már régebb idő óta visszavonult

a város közügyeinek intézetétől s azóta mint semleges szemlélő figyeli a közügyek haladását. Tegnap beadványt intézett a városhoz s ebben a beadványban lemondott virilisi jogáról is.

* **A végrehajtói kar államosításának** akciója egyre nagyobb lendületet vesz. Az előkészítő bizottság tegnap tisztelt *Bakó* Bálint végrehajtó vezetése alatt *Várnai* Henrik és *Csathó* Jenő tagokból álló küldöttség útján báró *Szentkereszty* Zsigmond a kir. ítélőtábla elnökénél, valamint *Velyászký* Gyula kir. ítélőtábla bírónál, *Hlatky* Endréné, az ügyvédi kamara elnökénél, valamint *Szokoly* Tamás és dr. *Halász* Lajos országgyűlési képviselőnél, akiket felkérték, hogy a végrehajtói kar államosítása iránti akciójukat támogassák. Nevezettek egybehangzólag kijelentették, hogy ezen eszmének teljes lélekkel hívei, ezen akciót támogatni fogják, sőt báró *Szentkereszty* Zsigmond a kir. ítélőtábla elnöke azt a nagyfontosságú kijelentését tette, hogy ő a végrehajtói kar államosítása iránt már előzőleg tett is felterjesztést az igazságügyminiszterhez, dr. *Halász* Lajos képviselő pedig közölte, hogy ez iránt ő már szintén beszélt az igazságügyminiszterrel. A nevezettek azt is kilátásba helyezték, hogy amennyiben idejük engedi, meg fognak jelenni azon értekezleten, amely szept. 12-én este fog az „Európa” vendéglőben megtartatni s melyen a végrehajtói ker és az ügyvédi és bírói kar együttese fog tanácskozni a végrehajtók államosítása iránt indítandó akció tárgyában. Ez értekezleten fog megtárgyalatni azon emlékirat, amelyet erre nézve az előkészítő bizottság megbízásából *Bakó* Bálint végrehajtó közreműködésével dr. *Krüger* Aladár és dr. *Várady* Ödön ügyvédek készítettek el. Az értekezlet iránt országszerte igen nagy érdeklődés nyilvánul és ezen jogos mozgalmat a fővárosi sajtó is valamint a helybeli sajtó, melynek tagjait az akció támogatására a bizottság szintén felkérte, melegen pártolja.

* **Tátray Gusztáv** Rákóczi uti üzletében a kézimunkák valóságos műremekai láthatók. Fontos ezt tudni a szülőknek az iskola évad elején, annál inkább, mert a cég áruraktára vétel kényszer nélkül is megtekinthetők.

* **Szülők érdeke.** Minden szülő, akinek gyermeke iskolába jár, saját érdekében cselekszik ha az iskolában szükséges könyveket *Sebő* Imre könyv- és papirkereskedőnél szerzi be (*Nagyvárad Rákóczi-ut Oláry ház*) *Sebő* Imréné, ugyanis bármely iskolába előírt könyvet meglehet kapni. Ugyancsak belehet szerezni nála papír, író és rajzszerkeket, mind kitűnő minőségben — *feltűnő olcsó árban* *Sebő* Imre igen jó hírű cég tulajdonosa, ugyanezért szívesen ajánljuk a közönség pártfogásába.

x **Náci bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgóképfényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben fognak tartatni minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású *Dréher-sör*, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új.

* **Kellemes szórakozás.** *Fülöp* István az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meglepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén

pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újváltoztatás műsor. Nagyszerű magyar konyha. *Saját termesztésű borok* és állandóan finom csapolt *Dréher-sör*. *Belépti-díj nincs*. A zenét *Pócsi* Laci hírneves zenekara szolgáltatja.

* **Weber Testvérek** mai hirdetésére felhívjuk olvasó közönségünk figyelmét.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

Reichard gyermek cipői a legjobbak.

Megakadályozott temetés.

Margittai tudósítónk a maga nemében elég különös esetről ad hírt, mely most az egész Felsőderna község lakosságát izgalomban tartja. *Felsődernán* meghalt egy asszony aki állítólag a görögkeleti felekezetről a baptista felekezetbe tért át s most a baptisták maguk akarják eltemetni míg a görögkeletiek mindenre készen állva ezt nem engedik meg.

Az esetről tudósításunk a következő:

Vasárnap este meghalt *Felsődernán* *Kurtuly* Iona odaváló jó módú gazdálkodó nő. *Kurtuly* Iona görögkeleti felekezetű volt, azonban az utóbbi időben vallását elhagyva a községben alakuló baptista felekezetbe lépett. Eme átlépését azonban hivatalosan senkinek sem jelentette be s így a miniszteri rendelet alapján a görögkeleti felekezetbe tartozott.

A meghalt asszony temetése kedden délutánra volt meghatározva. A temetési szertartás végzésére megjelent a halottas háznál *Bezsán* Aurél görögkeleti lelkész a megfelelő segédlettel. Ugyaneznap azonban megjelentek a baptisták is mintegy huszonötven és követelték, hogy a görögkeleti lelkész távozzék el a koporsó mellől, mert *Kurtuly* Iona nem görögkeleti, hanem baptista felekezetű volt s így nincs joga a görögkeleti lelkésznek a temetéshez.

Mikor a baptisták kijelentését a községben a görögkeletiek meghallották, felzudulva azon a leghatározottabban követelték, hogy a temetést az ő lelkészük fogantassa, annál is inkább, mert a baptisták minden pap és szertartás nélkül akarták eltemetni a halottat.

A két felekezet állásfoglalása fenyegetővé vált, mire *Bezsán* Aurél jelentést tett a margittai főszolgabírónak és karhatalmat kért nehogy nagyobb kellemetlenség származzék az ügyből.

A lelkész jelentésére a főszolgabíró *Margitáról* két csendőrt rendelt ki *Felsődernára*. A csendőrök olyan rendelettel lettek kiküldve hogy mivel *Kurtuly* Iona hozzátartozói nem kívánják a lelkész által történi temetést, a görögkeletieket tartsák távol a temetéstől nehogy zavarok történjenek.

A felsődernaiak azonban mikor a főszolgabíró rendeletéről tudomást vettek mintegy négy-százán szembeszálltak még a csendőrökkel is és követelték, hogy a temetést *Bezsán* tartsa meg. A csendőrök megjelentek a halottasháznál és a temetést mindkét fél részéről megakadályozták s látva azt, hogy a lakosság a legvégsőre is képes, a főszolgabírótól még két csendőrt kértek, amit meg is kaptak.

A lelkész erre küldöttséget állított össze s azt utnak indította az alispánhoz, oly meghagyással, hogy ha itt rájuk nézve kedvezőtlen intézkedést nyernek, úgy egyenesen menjenek fel az illetékes miniszterhez. Ez alatt a hullá eltemetetlenül áll ma már ötödik napja s a körülményekből ítélve a megerősített csendőrszolgálat

sem lesz képes a felizgatott községbelieket megelékezni, illetve őket távartani a botránytól.

SHINHAZ.

Heti műsor:

Péntek: Asszonyregiment és az Irisz balett vendég szereplése.

Szombat: Mi történt az éjjel? és az Irisz balett vendég szereplése.

TANÜGY.

Tanítóválasztás Körözstarjában. A szomszéd Körözstarján község róm. kath. tanítóját Zöldi Bertalant, mint már megirtuk, a váradújvárosi róm. kath. iskolához választotta meg a káptalan. Zöldi helyére a körözstarjai iskolaszék tegnap ülésén Brunner Róbert nagyvárad ipariskolai tanítót választotta meg.

TÁVIRATOK.

Fellázadt honvédek.

Sarajevo, szept. 10. Maglaj állomáson az első honvédgyalogezredből mintegy 250 ember fellázadt és megtagadta az engedelmességet. A katonák azért követték el emez igen komoly büntetéssel járó bűnt, mert Maglajból katonai vonatokat akarták Sarajevoba szállítani őket. A fellázadt katonák között a tiszték békés úton tudtak csak rendet teremteni. A vizsgálatot megindították a honvédek ellen.

A törökországi események.

Konstantinápoly, szept. 10. Az ököméniai patriarkátus mindkét tanácsa tegnap elhatározta, hogy nem engedi meg a szaloniki görög bizottságnak, hogy patriarkátusi privilégiumokról, katonai kötelezettségekről és egyéb kérdésekről az ifju-törökökkel tárgyaljon. A Sabah lap jelentése szerint a szultán tegnap hosszasan tanácskozott Juszuif Izzedin herceggel. A szultán meglepődését nyilvánította azon az intim viszonyon, amelyben az alkotmány helyreállítása óta a császári család egymással élnek.

Marokkó.

London, szept. 10. A Daily Mail jelenti Berlinből tegnapi kelettel: Mérvadó információk alapján kijelentik, hogy a német kormány immár végleg elhatározta, hogy a spanyol-francia jegyzékekre, mely a körvonalakban feltünteti azokat a feltételeket, melyek alatt Muley Hafidot hajlandók elismerni, semleges választ fog adni, ha a jegyzékben Muley Hafidot olyan feltételek elfogadására akarnak kényszeríteni, melyek őt már uralkodása kezdetén Franciaország hűbéresévé alacsonyítanak le. Franciaország arra akarja kényszeríteni Muley Hafidot, hogy Aadul Aziz bizonyos pénzügyi kötelezettségeit vegye át és vállalja magára azokat a költségeket, melyekbe Franciaország hadműveletei Marokkó területén kerültek.

Igazságszolgáltatás.

A fugyivásárhelyi bankóbevéltás.

Nagy öröm volt a múlt esztendőben Kápolnán. Valami Szerle Péter nevű kápolnai földműves uton-utfélen azt híresztelte, hogy ismer egy urat Fugyivásárhelyen, aki bankópénzért kétszer annyi ezüstpénzt ad. A faluban nem igen adtak hitelt Szerle Péter meséinek, azonban megszólalt az ügy érdekében Janicskó György kápolnai lakos is, mindketten igazolva, hogy ők is csináltak már hasonló pénzcserét.

Janicskó és Szerle fáradozásai végre gyümölcsöt teremtek. Rászedtek négy falubeli gazdát, hogy menjenek velük bankópénzzel Fugyivásárhelyre és azonnal becsereplik kétszer annyi ezüstre.

A négy gazda kötélnék állott és elmentek Fugyivásárhelyre. És pedig: Mlagyin Vaszali 1200, Vajda Dávid 300, Flóra Flóra 320, Flóra Juon 200 koronával.

Amint megérkeztek Fugyivásárhelyre Szerle Péter és Janicskó György elvezették a gazdákat valami Szilvási József nevű egyénhez, ki átvette a pénzt — azt zsebre vágta azután kijelentette, hogy most jött baha hosszabb utról — és nincs elég ezüstpénz készlete. Az átvett 2020 koronából nagy kegyesen visszaadott 18 koronát költségre és kérte a gazdákat, hogy jöjjenek el néhány nap múlva.

Nagyon természetes, hogy a károsultak soha sem látták többé pénzüket és így a bírósághoz fordultak abban a reményben, hogy pénzüket vissza fogják kapni.

A királyi ügyészség család büntette címén vádiratot nyújtott be Szilvási József, Janicskó György és Szerle Péter ellen, amely ügyben tegnapra tüzte ki a főtárgyalást a nagyvárad kir. törvényszék büntető tanácsa.

Elnök dr. *Bsulyok* Béla, szavazó bírák: *Vámossy és Rottár*, a vádat *Wattay* Gyula kir. ügyész képviselte, a védelemről dr. *Kripka* Henrik, dr. *Zigra* Aurél ügyvédek gondoskodnak.

A főtárgyalás megnyitása után az elnök megállapítja, hogy Szilvási József már négy ízben volt büntetve, különböző büncselekmények miatt, melyek közül a legnagyobb 3 évi fegyház volt.

A mai főtárgyaláson is alhatatosan tagad, és azt állítja, kölcsön kapta a károsultaktól a pénzt. Ugyazintén ravaszul tagadnak Janicskó és Szerle is.

A kihallgató négy károsult és hat tanu azonban rációznak a vádlottak tagadására és szemükbe mondják a vádlottaknak, hogy megcsalták őket.

Ebben a bűnpörben a főtárgyalás a tegnapi egész napot igénybe vette, úgy, hogy a királyi törvényszék az ítéletet csak ma fogja kihirdetni.

KÖZGAZDASÁG.

A biharmegyei gazdasági egyesület választmányi ülése.

A biharmegyei gazdasági egyesület igazgató választmánya folyó évi szeptember 10-én délelőtt 10 órakor Markovits Antal elnöklete alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még: Erős Rezső, Fetsch Antal, Jancsó Lajos, Karácsonyi János, Pósfay Sándor, Pap Imre, Vertán Zoltán, Zathureczky István, Weingartner Audo e. titkár választmányi tagok.

Markovits Antal elnök megnyitván a gyűlést. Titkár előterjeszti a földmívelésügyi minisztertől időközben érkezett leiratokat, melyekkel kapcsolatosan elhatározta a választmány, hogy feliratban kéri fogja a földmívelésügyi minisztert, hogy az erőtakarmányok szállításánál kedvezményes díjtételeit eszközöljön ki Biharvármegye gazdaközönsége részére.

Ezután a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslatot tárgyalta a választmány, melyet a következő módosításokkal fogadtak el:

1. Országos kamarának szervezése mellőzendő s a javaslatban erre való hivatkozásokat, valamint annak szervezésére vonatkozó szakaszokat törölni javasolja.

2. A kerületi kamaráknak száma, kerületi beosztása valamint azoknak székhelyei a törvénybe felveendők. A kamarák száma 5, legfeljebb azonban csak 8 legyen, melyek egyszerre és egyidejűleg alakíttassanak meg.

3. A kamarák alakítása a földmívelésügyi miniszter kiküldöttjének vezetésével az érdekelt gazdasági egyletekre ruházandók, miért is a szervezésre vonatkozó szakaszok a javaslatban ilyen értelemben módosítandók.

4. A törvény végrehajtása kizárólag a földmívelésügyi miniszter feladatát képezze. Az erre vonatkozó szakaszok a javaslatban ilyen értelemben módosítandók. Egyebekben a törvényjavaslatot a választmány magáévá tette.

Biharvármegye alispánja Dobrest, Nagyrábé és Szerp községek hetivásár tartására vonatkozó kérvényüket véleményezés végett megküldötte. A választmány állatfelhajtás kizárásával mind a három községnek javasolja a hetivásár tartási jog megadását.

Több kisebb tárgy elintézése után elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Pap Imre és Jancsó Lajos választmányi tagokat kérvén fel, az elnök a gyűlést berekeszti.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 10.

Osztrák hitelrészvény	—	—	681.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25
Közuti vasut	—	—	552.—
Városi villamos vasut	—	—	269.—

A gabonatőzsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, szept. 10.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.60

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 10.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyeresémi sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papirban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	95.50
20 márkás arany	—	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

1002—908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán az alábbi munkálatok vállalatba adása céljából f. évi szeptember hó 29-én d. e. 10 órakor a városház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkák a következők:

1. Újváros részen a Vitéz- és Bém-utcák sarkán építendő iskola épület szolgál lakással együtt,

2. a Széles- és Nogál-utca sarkán tervezett új iskola és szolgál lakás.

Ajánlatot az 1. és 2. pontban megjelölt épületekre és annak összes munkálataira, mint azoknak egyes munkanemeire külön-külön is lehet tenni az alábbi részletezés szerint:

a) föld-, kőműves, elhelyező-, csatornázási-, és bontási munkák.

b) vasmunka, c. ácsmunka, d. kőtaragó munka, e. cserepező munka, f. bádogos munka, g. asztalos munka, h. lakatos munka, i. mázó munka, j. üveges munka, k. kárpitos munka, l. kályhás munka, m. vízvezetési munka.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 % -a teendő le. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz. A bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le.

Ajánlatok csak írásban a fenti kezeihez 1908. szeptember hó 29-ik napjának d. e. 10 óráig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandó el és csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sáton borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő az a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek az eredeti ajánlati iverk és költségvetési ürlapok kitöltésével tételnek. Ezen ajánlati iverk és költségvetési ürlapok a városi mérnöki hivataltól díjtalanul kaphatók.

A fentebb 1. és 2. pontban megjelölt épületek 1908. évben megkezdendők és fedél alá hozandók, az összes építési munkálatok pedig legkésőbb 1909. augusztus hó 1-ig teljesen befejezendők.

A fenti vállalatokra vonatkozó feltételek, tervek, költségvetési ürlapok a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, a költségvetési ürlapokat, terveket ösmeri és azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munka nemre tett együttes ajánlat esetén az ajánlat végén világosan kiteendő, hogy ajánlattevő ajánlatából bármelyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok, magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállítói képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1908. szeptember hó 1-én.

Komlóssy József,

tanácsnok, mint az árverési
küldöttség elnöke.

Közgazdasági Bank Részvénytársaság Nagy váradon.

Belépési felhívás.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlet helyiségében **1 koronás** szövetkezetet alakít.

„Közgazdasági Koronás Takarékos és Hitel szövetkezet” címmel, október hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank részvénytársaság (Teleky-utca 10) üzlethelyiségében és a körözött aláírási iverken eszközölhetők.

A heti egykoronás üzletrészek beszedését minden helybeli szövetkezeti-tag lakására küldött óvadékkal bíró pénzbeszedő, szolgál eszközli. A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseket a postatakarék pénztári útján portó mentesen teljesíthetik,

Közgazdasági Bank R.-T.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 1/2, 32, 35, 40, 41, 44 1/2 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egyzersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

170

HAVI FIZETÉSSEL!

Könyvkihordó asszonyok felvételnek **Sebő Imre** könyvkereskedésében Rákóczi-ut.

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonaizó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye. Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely. Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te méssé, kitűnő boraival, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Természetes alkólikus

KRONDORFI

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és hughyhajtó gyógyhatású

Különlegesség

gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedt ség, köhögés
köszvény és hélibetegségeknel.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. *** 307. 1—50

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. — TELEFON 180.

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá-zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parkett fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények.

Tüzipát

legolcsóbb napi áron házhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyíri ház

Fatelep: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Világ-kiállítás St. Louis 1907.
„GRAND PRIX”

Jobb tisztít, mint más fémfiszítószerek.

10063—908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a Sztaroveszky gyermekkórháznál elrendelt kibővítési illetve átalakítási munkák elkészítésére f. évi szeptember hó 30-ik napján d. u. 4 órakor a város-ház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkák a következők: a) bevtási, föld, kőműves és elhelyezési munkák, b) ács munkák, e) asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák, f) vízvezetési munkák, g) szobafestési munkák, h) kályhás munkák, i) aszfaltozási munkák.

Ajánlatot úgy az összes, mint az egyes munka nemekre lehet tenni az á-tól i. pontokban megjelölt részletezés szerint.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le. A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta vagy ennek közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz. A bánatpénz készpénzben, vagy evadékképes érték papirokban tehető le.

Ajánlatok csak írásban alulírott kezéhez 1908. szeptember hó 30-ik napjának d. u. 4 óráig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő azon munkákat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Csakis azon ajánlatok fognak figyelembe vétetni, melyek az eredeti ajánlati ívek és költségvetési űrlapok kitöltésével tételnek. Ezen ajánlati ívek és költségvetési űrlapok a városi mérnöki hivataltól díjtalanul kaphatók.

Vállalkozó a munkát a mérnöki hivatal fel-szólítására atonnal megkezdeni köteles, megjegyezve, hogy az összes építési munkálatok legkésőbb 1908. évi december hó 1-ig teljesen befejezendők.

A fenti vállalatra vonatkozó feltételek, tervek, költségvetési űrlapok a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kiten-ni köteles, egy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket, a költségvetési űrlapokat, terveket ismeri és azokat magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Több munkanemre tett együttes ajánlat esetén az ajánlat végén az is világosan kitéendő, hogy ajánlattevő ajánlatából bár melyik munkanem kivételét elvállalja.

A közszállítási szab. rendeletnek a hazai gyártmányok magyarhonos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező. Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett végleges döntés megtörténik. Ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatik benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tar-

toznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fentartja a jogot, hogy a be-érkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Komlóssy József,

tanácsnok,

mint az árverési küldöttség elnöke

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megetakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.** 60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű **izzólámpa különlegességek, fényképes z-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.**

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csill r-raktunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertig minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona,

aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMÜTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Wéber Testvérek

Mérték utáni megren-
delések elfogadtnak.

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyvárad.

Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza.

NAGY VÁLASZTÉK.

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

Megrendelések 2 nap
alatt készülnek.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek

Bémer-tér.